

Viite
HE 74/2026 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta

Yhteyshenkilö
Dan Sundqvist, kotoutumisen erityisasiantuntija

HaV@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Päätös

Maakunnan hallitus sai 18.5.2026 eduskunnan hallintovaliokunnalta lausuntopyynnön hallituksen esityksestä laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitys on 295-sivuinen. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Lausunto olisi annettava eduskunnan hallintovaliokunnalle viimeistään 24.5.2026 klo 12.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, oppivelvollisuuslakia ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia.

Maakunnan hallitus päätti antaa seuraavan lausunnon.

Lainsäädäntövalta

Maakuntapäivillä on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 1, 4, 6, 12, 13, 14 ja 23 kohtien mukaan lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, kuntien hallintoa, yleistä järjestystä ja turvallisuutta 27 §:n 27, 34 ja 35 kohdassa säädetyin poikkeuksin, terveyden- ja sairaanhoitoa 27 §:n 24, 29 ja 30 kohdassa säädetyin poikkeuksin, sosiaalihuoltoa, opetusta sekä työllisyyden edistämistä.

Valtakunnalla on itsehallintolain 27 §:n 2, 3, 7, 22 ja 26 kohtien mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat muun muassa oikeutta oleskella maassa, valita asuinpaikkansa ja liikkua paikkakunnalta toiselle, valtion viranomaisten järjestysmuotoa ja toimintaa, lapsen oikeudellista asemaa, rikosoikeutta 18 §:n 25 kohdassa säädetyin poikkeuksin sekä kansalaisuutta ja ulkomaalaislainsäädäntöä.

Valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien oikeudenalojen säännökset tulevat suoraan sovellettaviksi Ahvenanmaalla.

Maakunnan hallituksen näkemykset

Maakunnan hallitus toteaa, että sen aiemmin työ- ja elinkeinoministeriölle esityksestä antamassa lausunnossa esittämät näkökohdat on huomioitu osittain.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1712 ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta (jäljempänä ihmiskauppadirektiivi) 11 artiklan mukaan jäsenmaiden on järjestettävä tukea ja apua ihmiskaupan uhreille. Maakunnan hallitus on antamansa ilmoituksen (ÅLR 2024/4494) yhteydessä arvioinut, että direktiivi kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan ja näin ollen myös valtakunnan hallintovaltaan ja valtakunnan rahoitusvastuun piiriin. Lisäksi maakunnan hallitus toteaa vuoropuhelussa työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, että ehdotettu ratkaisu on paras vaihtoehto, jolla turvataan maakunnan rahoitus ihmiskaupan uhrien osalta. Samalla on todettava, että vastaavaa ratkaisua ei välttämättä voi soveltaa tuleviin lainmuutoksiin, vaan sitä on harkittava erikseen jokaisessa yksittäisessä tapauksessa.

Maakunnan hallitus korostaa, että toimeentulotuesta maksettavan korvauksen ja vastaanottoon varautumisesta maksettavan korvauksen lakkauttaminen luultavasti vähentää ahvenanmaalaisten kuntien halukkuutta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen ihmisten vastaanottamiseen. Nämä korvaukset ovat kattaneet merkittävän osan kuntien kustannuksista, ja niiden poistamisen arvioidaan siten voivan heikentää kuntien sitoutumista vastaanottoon tulevaisuudessa.

Ministeri

Arsim Zekaj

Kotoutumisen erityisasiantuntija

Dan Sundqvist